

Rezultatele operative ale activității social-economice a municipiului Chișinău pentru perioada ianuarie - iunie a anului 2023

I. Situația demografică

În perioada ianuarie - iunie 2023, în municipiul Chișinău au fost înregistrați 3235¹ născuți-vii, numărul lor micșorându-se cu 13,2% față de perioada similară a anului precedent. Numărul persoanelor decedate a constituit 3297 persoane, cu 10,3% mai puțin comparativ cu ianuarie - iunie 2022.

În *Diagrama nr.1* este prezentată evoluția numărului persoanelor născute-vii față de cele decedate, pe perioada ianuarie - iunie 2019-2023.

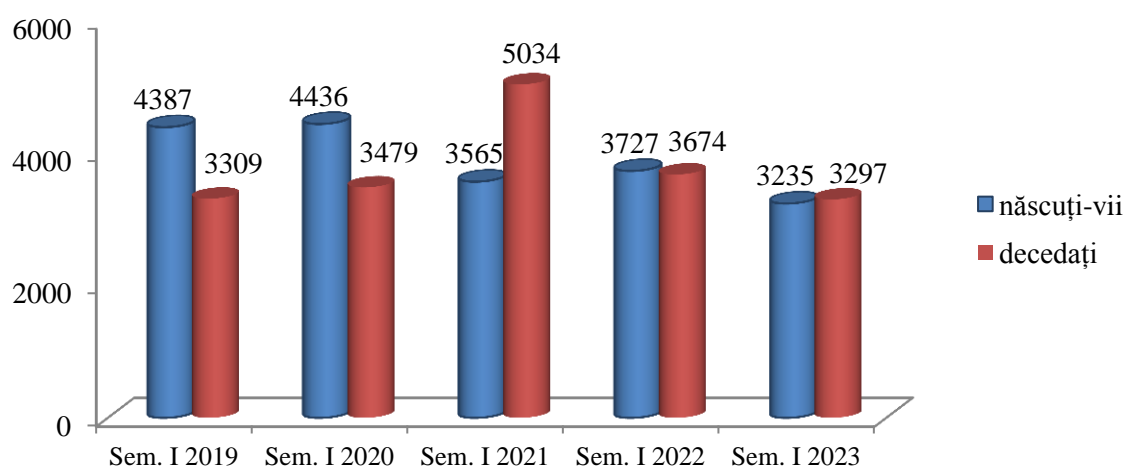

Diagrama nr.1 Dinamica născuților-vii și decedaților, în mun. Chișinău (persoane)

În ianuarie – iunie 2023, în municipiul Chișinău, rata natalității a constituit 9,7 născuți-vii la 1000 locuitori, pe când rata mortalității – 9,9 decedați la 1000 locuitori. Numărul copiilor decedați, în vârstă sub 1 an, în această perioadă s-a micșorat cu 25,3%, fiind de 62 persoane.

II. Câștigul salarial mediu lunar

Câștigul salarial mediu lunar nominal brut al unui salariat în unitățile din sectorul real cu 4 și mai mulți salariați și în toate instituțiile bugetare, care au sediul în municipiul Chișinău, în trimestrul II al anului curent a constituit 14 486,9 lei, fiind în creștere, față de trimestrul II a anului 2022 cu 2 119,7 lei (+17,1%) și depășind cu 19% câștigul salarial mediu pe țară, care constituie 12 175,9 lei.

¹ Date provizorii

În *Diagrama nr.2* este prezentată evoluția trimestrială a câștigului salarial mediu lunar brut al unui salariat în unitățile din sectorul real cu 4 și mai mulți salariați și în toate instituțiile bugetare, care au sediul în municipiul Chișinău, pe parcursul perioadei 2020 - 2023.

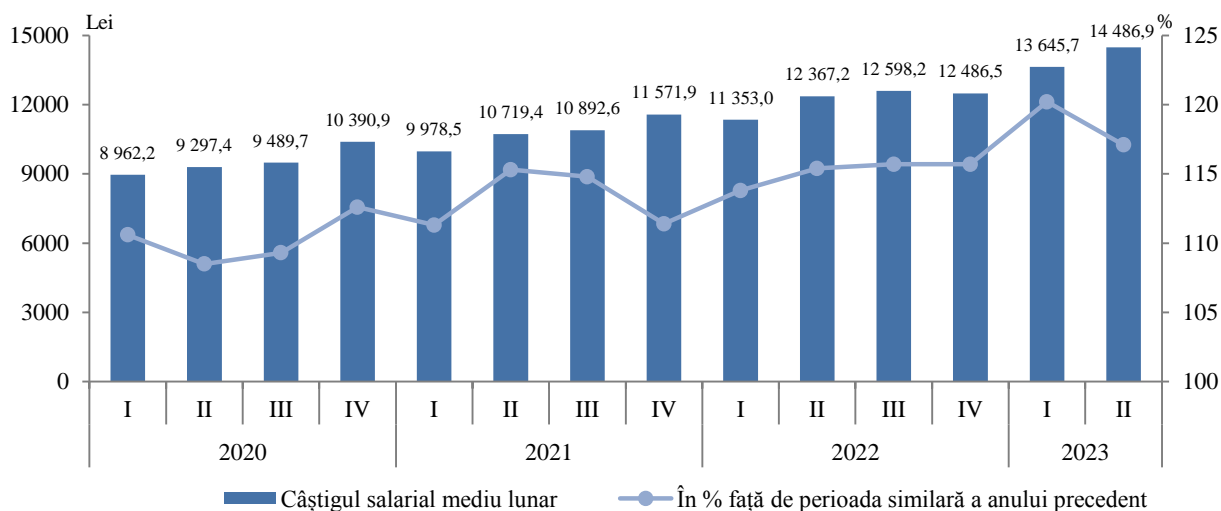

Diagrama nr. 2 Evoluția câștigului salarial mediu lunar brut, pe trimestre, pentru anii 2020-2023

Astfel, se constată o tendință de creștere a câștigului salarial mediu lunar pe parcursul perioadei 2020-2023. Fluctuațiile acestuia în cursul anului sunt determinate de acordarea premiilor anuale și a primelor de sărbători. Acestea influențează creșterile sau scăderile în funcție de perioada în care sunt acordate, conducând, în cele din urmă, la estomparea fluctuațiilor câștigului salarial lunar la nivelul întregului an.

III. Activitatea investițională

În ianuarie – iunie 2023, în Republica Moldova au fost realizate investiții în active imobilizate în valoare de 12 221 mil. lei, dintre care 68% s-au realizat în municipiul Chișinău (8 313,4 mil. lei).

Comparativ cu aceeași perioadă a anului 2022, se înregistrează o scădere a investițiilor din contul tuturor surselor de finanțare, în municipiul Chișinău, cu 4,7% (în prețuri comparabile).

Investițiile în imobilizările corporale au însumat 8 023,1 mil. lei, fiind în descreștere cu 4,8% față de ianuarie - iunie 2022. Investițiile în imobilizări necorporale au constituit 290,3 mil. lei cu 0,7% mai mult față de aceeași perioadă a anului 2022 (*Tabelul nr.1*).

Pentru construcția *clădirilor rezidențiale*, în perioada ianuarie – iunie 2023, au fost investite 1 381,6 mil. lei (16,6% din volumul total al investițiilor în active imobilizate), pentru construcția *clădirilor nerezidențiale* – 1 145,7 mil. lei (13,8% din volumul total al investițiilor).

Tabelul nr. 1 Investiții în active imobilizate în ianuarie - iunie 2023, în mun. Chișinău

Tipul investiției	Realizări, mil. lei	În % față de:	
		Ianuarie - iunie 2022	total
Investiții în active imobilizate-total	8 313,4	95,3	100,0
Investiții necorporale	290,3	100,7	3,5
Investiții corporale	8 023,1	95,2	96,5
<i>Din care:</i>			
Clădiri rezidențiale	1 381,6	68,1	16,6
Clădiri nerezidențiale	1 145,7	79,8	13,8
Construcții ingineresti	1 398,6	80,6	16,8
Mașini și utilaje	2 331,9	117,4	28,1
Mijloace de transport	1 142,5	128,8	13,7
Alte imobilizări corporale	622,8	148,1	7,5

Totodată, în perioada de referință, în comparație cu ianuarie - iunie 2022, se înregistrează o diminuare a investițiilor în imobilizări corporale pentru *clădiri rezidențiale* (-31,9%), *clădiri nerezidențiale* (-20,2%), *construcții ingineresti* (-19,4%).

Concomitent, investițiile în mașini și utilaje, care au o importanță semnificativă pentru dezvoltarea sectorului real al economiei, s-au majorat cu 17,4%. De asemenea, au crescut investițiile în mijloace de transport (+28,8%) și în alte imobilizări corporale (+48,1%).

În *Diagrama nr. 3* este reflectată analiza comparativă a ponderii investițiilor în imobilizările corporale în totalul investițiilor imobilizate, în ianuarie - iunie 2023, în raport cu perioada similară a anului 2022.

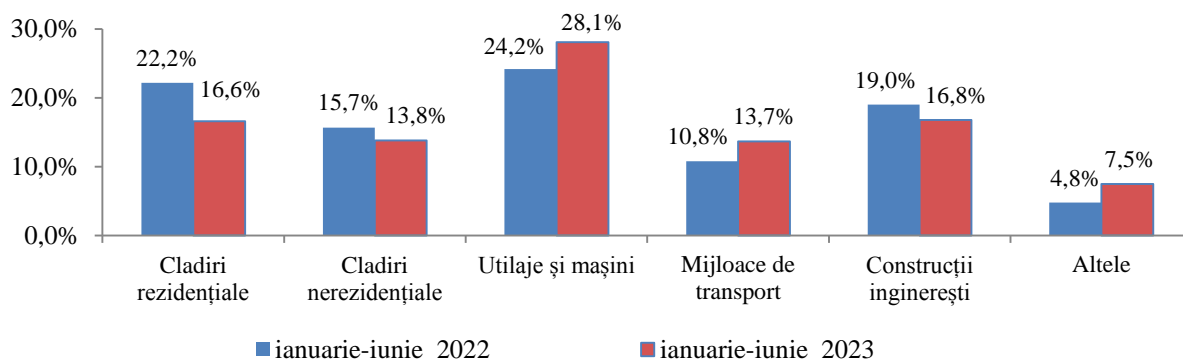

Diagrama nr. 3 Ponderea investițiilor în imobilizările corporale în totalul investițiilor imobilizate, în mun. Chișinău

În ianuarie - iunie 2023, în municipiul Chișinău au fost date în exploatare 3 309 locuințe, de 2,7 ori în creștere față de ianuarie - iunie 2022, cu suprafața totală de 227,5 mii m², dintre care: *apartamente* – 3 176 unități cu suprafața totală de 211,1 mii m² și *case individuale de locuit* - 133 unități cu suprafața totală de 16,4 mii m².

În perioada de raport s-au eliberat 590 autorizații de construire pentru clădiri rezidențiale și nerezidențiale, în scădere cu 6,9% față de perioada similară a anului 2022.

IV. Producția industrială

Valoarea producției industriale, în perioada ianuarie - iunie 2023, a constituit 18 528,9 mil. lei, în prețuri curente. Producția fabricată de către întreprinderile industriale, în municipiul Chișinău a înregistrat o creștere cu 7,5% (sau cu 1 302,9 mil. lei), în prețuri curente, față de perioada respectivă a anului precedent.

În *Diagrama nr.4* este prezentată structura producției industriale fabricate, pe forme de proprietate, în ianuarie - iunie 2023, în municipiul Chișinău.

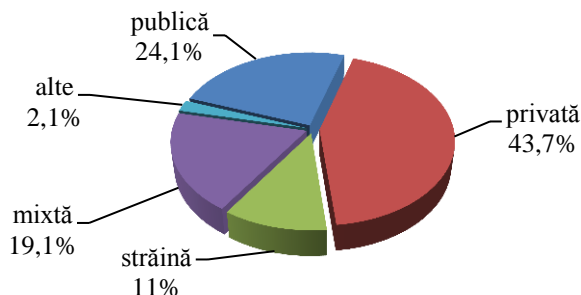

Diagrama nr. 4 Structura producției industriale fabricate pe forme de proprietate, în ianuarie - iunie 2023, în mun. Chișinău

Ponderea cea mai mare în volumul total al producției industriale, obținute în ianuarie - iunie 2023 o dețin *întreprinderile din sectorul privat* – 43,7% (8 101,9 mil. lei), fiind urmată de *sectorul public* – 24,1% (4 464,1 mil. lei), *proprietățile străine* - 11% (2 044,6 mil. lei), iar *întreprinderilor mixte* îi revine 19,1% din volumul producției industriale (3 548,1 mil. lei).

În *Tabelul nr.2* sunt prezentate datele privind valoarea producției fabricate pe tipuri de activități, în ianuarie - iunie 2023, în municipiul Chișinău.

Tabelul nr. 2 Activitatea sectorului industrial, în mun. Chișinău, în perioada ianuarie – iunie a anilor 2022 – 2023

Indicatorii Denumirea	Valoarea producției fabricate pentru sem. I 2022 (în prețuri curente), mil. lei	Valoarea producției fabricate pentru sem. I 2023 (în prețuri curente), mil. lei	În % față de ianuarie-iunie 2022 (în prețuri comparabile)
Industrie – total:	17 226	18 528,9	90,3
Industria extractivă	140,3	133,7	79,8
Industria prelucrătoare	13 492,8	13 888,8	91,2
Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer cond.	3 592,9	4 506,4	81,0

Analizând tabelul de mai sus, putem constata că, în ianuarie - iunie 2023, în municipiul Chișinău, valoarea producției industriale fabricate a scăzut cu 9,7% (în prețuri comparabile) în raport cu perioada similară a anului precedent.

Totodată, în prețuri curente, *industria prelucrătoare* a înregistrat o creștere cu 2,9% (cu 396 mil. lei) a valorii producției fabricate, față de aceeași perioadă a anului 2022.

Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat s-a majorat cu 25,4% (în prețuri curente cu 913,5 mil. lei). Totodată, *industria extractivă* prezintă o diminuare a valorii producției cu 4,7% (în prețuri curente cu 6,6 mil. lei).

În *Diagrama nr.5* este reflectată structura producției industriale, după tipurile de activități, în ianuarie - iunie 2023, în municipiul Chișinău.

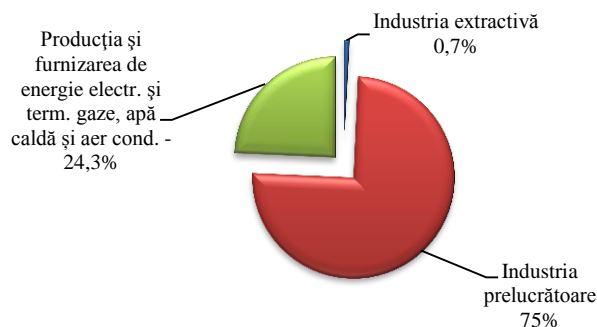

Diagrama nr. 5 Structura producției industriale după tipuri de activități, în ianuarie-iunie 2023

Activitatea de producere a întreprinderilor industriale, din municipiul Chișinău, în ianuarie - iunie 2023, a fost determinată preponderent de activitatea întreprinderilor din *industria prelucrătoare* cu o valoare de 13 888,8 mil. lei (circa 75% din volumul total de producție), urmată de *producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat* – 4 506,4 mil. lei (24,3% din volumul total de producție). *Industria extractivă* a cifrat 133,7 mil. lei (circa 0,7%) în totalul producției industriale fabricate în perioada de raport, în municipiul Chișinău.

O pondere înaltă în volumul total de producție, din componența industriei prelucrătoare o deține *industria alimentară* – 36,5% (5 067 mil. lei).

Creșteri substanțiale, în ianuarie - iunie 2023, în municipiul Chișinău, în prețuri curente, s-au înregistrat la următoarele activități: *fabricarea săpunurilor, detergenților și a produselor de întreținere, cosmetice și de parfumerie* - cu 40,6 mil. lei (+64,8%), *fabricarea sticlei și a articolelor din sticlă* - cu 584,2 mil lei (+62,6%), *fabricarea produselor farmaceutice și a preparatelor farmaceutice* - cu 50,3 mil. lei (+35,2%), *producția, prelucrarea și conservarea cărnii și a produselor din carne* - cu 191,5 mil. lei (+15,9%), *fabricarea de mașini, utilaje și echipamente* - cu 18,2 mil. lei (+19,1%).

Totodată, unele industrii au înregistrat scăderi considerabile precum: *fabricarea substanțelor și a produselor chimice* – cu 262,2 mil. lei (-29,4%); *fabricarea articolelor din material plastic* – cu 101,4 mil. lei (-9,1%); *fabricarea produselor textile* - cu 17,6 mil. lei (-7,5%).

În ianuarie - iunie 2023, în municipiul Chișinău, cifra de afaceri, pe tipuri de activități în industrie, a înregistrat valoarea de 47 496,9 mil. lei, fiind în creștere cu 11 702,9 mil. lei (+32,7%), în prețuri curente, comparativ cu aceeași perioadă a anului

precedent. Ponderea cea mai mare în valoarea cifrei de afaceri a producției industriale, obținute în ianuarie - iunie 2023, o deține *producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat* – 28 653,3 mil. lei (60,3%). *Industria prelucrătoare* a înregistrat venituri din vânzări de 17 986,6 mil. lei (37,9%), iar *industria extractivă* - 171 mil. lei (0,3 %).

V. Producția agricolă

Pentru roada anului 2023, întreprinderile agricole cu suprafața terenurilor agricole de 10 ha și peste din mun. Chișinău, au semănat 5 192 ha, fiind în creștere cu 868 ha (+20,1%) față de semestrul I al anului 2022.

În *Tabelul nr.3* sunt prezentate datele privind suprafețele însămânțate cu culturi agricole și structura lor, în întreprinderile agricole, inclusiv gospodăriile țărănești (de fermier).

Tabelul nr. 3 Suprafețele însămânțate cu culturi agricole și structura lor, la 1 iulie 2023

Tipul culturilor agricole	Hectare	În % față de ianuarie - iunie 2022	Ponderea (în % față de total)
Suprafața însămânțată - total	5 192	120,1	100
Cereale și leguminoase boabe - total	3 215	135,6	61,9
din acestea:			
grâu de toamnă și primăvară	1 910	184,7	36,8
orz de toamnă și primăvară	176	55,2	3,4
porumb pentru boabe	1 114	126,0	21,4
leguminoase pentru boabe	15	55,6	0,3
Culturi tehnice - total	1 925	103,0	37,1
din acestea:			
floarea-soarelui	1 296	89,2	25,0
rapiță de toamnă	462	350,0	8,9
Cartofi, legume și bostănoase - total	21	84,0	0,4
Culturi pentru nutreț – total	31	52,5	0,6

Analizând datele din *Tabelul nr.3*, în ianuarie-iunie 2023 se constată o majorare a suprafeței semănată cu *grâu de toamnă și primăvară* cu 84,7%; a *rapiței* de 3,5 ori în raport cu aceeași perioadă a anului precedent.

Totodată, se atestă o scădere a suprafeței semănată cu *orz de toamnă și primăvară* cu 44,8%; cu *leguminoase pentru boabe* – cu 44,4%; cu *cartofi, legume și bostănoase* – cu 16%.

În ianuarie - iunie 2023, în municipiul Chișinău a scăzut *producția de ouă* cu 17,4% și *producția de lapte* s-a micșorat cu 35,2% față de perioada respectivă a anului precedent.

La 1 iulie 2023, comparativ cu data respectivă a anului trecut, efectivul de animale în gospodăriile de toate categoriile a scăzut, ca rezultat al diminuării efectivului de animale în gospodăriile populației (*Tabelul nr. 4*).

Tabelul nr. 4 Efectivul de animale pe principalele specii, la 1 iulie 2023

Categoriile de animale	Capete	În % față de 1 iulie 2022	Ponderea (în % față de total)
Bovine – total	725	93,5	100
întreprinderile agricole	74	105,7	10,2
gospodăriile populației	651	92,3	89,8
din ele vaci – total	540	99,8	100
întreprinderile agricole	62	103,3	11,5
gospodăriile populației	478	99,4	88,5
Porcine - total	1 011	101,8	100
întreprinderile agricole	8	100	0,8
gospodăriile populației	1 003	101,8	99,2
Ovine și caprine – total	3 203	91,7	100
întreprinderile agricole	26	108,3	0,8
gospodăriile populației	3 177	91,6	99,2
Păsări – total	278 905	179,5	100
întreprinderile agricole	278 905	179,5	-

VI. Transportul de mărfuri și pasageri

În ianuarie - iunie 2023, întreprinderile de transport rutier din municipiul Chișinău au transportat 3 808,5 mii tone de mărfuri, fiind în creștere cu 13,1% față de perioada similară din anul 2022.

În *Tabelul nr. 5* este reflectată repartizarea cantității mărfurilor transportate, în ianuarie-iunie 2023, conform categoriei de trafic, în municipiul Chișinău și pe țară.

Tabelul nr. 5 Volumul de mărfuri transportate în ianuarie - iunie 2023

	Volumul de mărfuri transportate – total, mii tone	din care în trafic:		
		internațional	interurban	suburban, urban
Total pe țară	6 444,7	2 157,6	2 224,6	2 062,5
Mun. Chișinău	3 808,5	1 202,8	848,3	1 757,4

Volumul de mărfuri transportate în ianuarie - iunie 2023, de către întreprinderile de transport rutier din municipiul Chișinău a constituit 59,1% din volumul total de mărfuri transportate per ansamblu pe țară. Prin intermediul *traficului suburban și urban*, au fost transportate mărfuri în cantitate de 1 757,4 mii tone (46,1%), prin intermediul *traficului internațional* – 1 202,8 mii tone (31,6%) iar pe cale *interurbană* au fost transportate 848,3 mii tone de mărfuri (22,3%).

Tabelul nr. 6 Veniturile obținute din transportul de mărfuri realizat cu autovehicule, în ianuarie - iunie 2023

	Total venituri (fără TVA), mil. lei	din care în trafic:		
		internațional	interurban	suburban, urban
Total pe țară	3 930,7	3 292,1	515,9	122,7
Mun. Chișinău	2 137,4	1 888,5	153,6	95,3

În ianuarie - iunie 2023, întreprinderile care au transportat mărfuri din municipiul Chișinău au încasat venituri de 2 137,4 mil. lei (fără TVA) ceea ce a reprezentat 54,4% din totalul veniturile întreprinderilor de transport rutier din Republica Moldova. Deși, prin trafic *suburban și urban* s-au transportat cel mai mare volum de mărfuri, întreprinderile au încasat cele mai mici veniturile și anume de 95,3 mil. lei. Cele mai mari venituri le-au obținut întreprinderile care au transportat mărfuri prin intermediul traficului *internațional* - 1 888,5 mil. lei.

Parcursul de mărfuri, efectuat de către întreprinderile cu transport auto din municipiul Chișinău constituie 1 258 mil. tone-km, fiind în creștere cu 7,4% față de aceeași perioadă analizată a anului 2022.

Numărul pasagerilor transportați cu autobuze și microbuze, în perioada de referință a constituit 25,5 mil. pasageri, majorându-se cu 37,2% față de aceeași perioadă a anului 2022 și reprezentând 62% din numărul total de pasageri transportați în ansamblu pe țară. Parcursul pasagerilor transportați cu autobuze și microbuze a constituit 599,7 mil. pasageri-km fiind în creștere cu 13% comparativ cu ianuarie-iunie 2022, iar parcursul pasagerilor transportați cu taximetrele – 29,1 mil. autovehicule-km.

În ianuarie - iunie 2023, întreprinderile din municipiul Chișinău care au transportat pasageri cu autobuze, microbuze, taximetre au încasat venituri de 642,5 mil. lei (fără TVA).

VII. Activitatea de turism

În ianuarie - iunie 2023, în municipiul Chișinău, agențiile de turism și turoperatorii au prestat servicii turistice la 135,1 mii turiști și excursioniști cu 12% mai mult față de perioada similară a anului precedent.

Turismul receptor reprezentat de numărul de turiști și excursioniști străini care au beneficiat de serviciile agențiilor de turism și tur operatorilor în ianuarie - iunie 2023, în municipiul Chișinău a cifrat 16,4 mii persoane (+ 59,8% față de ianuarie – iunie 2022), dintre care 16,2 mii persoane (98,7%) au sosit *în scopuri de odihnă, recreere și agrement*, iar 183 persoane (1,3%) - *în scopuri de afaceri și profesionale*.

În *Diagrama nr.6* este reprezentată structura formelor de turism, în municipiul Chișinău, în ianuarie - iunie 2023.

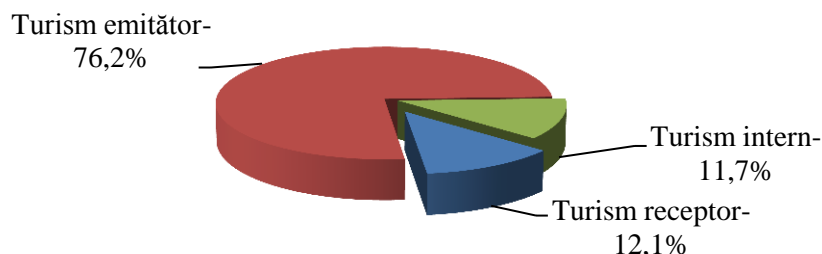

Diagrama nr. 6 Structura formelor de turism, în mun. Chișinău, în ianuarie - iunie 2023

Turismul emițător reprezentat de numărul de turiști și excursioniști, care au plecat în străinătate prin intermediul agențiilor de turism și turoperatorilor din municipiul Chișinău, în perioada ianuarie – iunie 2023, a constituit 103 mii persoane fiind în creștere cu 20% comparativ cu aceeași perioadă a anului 2022.

Turismul intern a cifrat 15,7 mii rezidenți ai Republicii Moldova care s-au deplasat în interiorul țării, în scop turistic.

În structurile de primire turistică colective cu funcțiuni de cazare, în ianuarie - iunie 2023, au fost înregistrate 301,1 mii înnoptări ale turiștilor dintre care 130,7 mii ale cetățenilor moldoveni (43,4% din totalul înnoptărilor) și 170,4 mii înnoptări ale nerezidenților (56,6%).

Numărul de turiști, sosiți în structurile de primire turistică colective cu funcțiuni de cazare, în ianuarie - iunie 2023 raportat la perioada similară a anului 2022 se prezintă astfel: *hoteluri și moteluri* – 75,6 mii turiști (+18,4%), *cămine pentru vizitatori* – 4,2 mii turiști (+12,9%), *pensiuni turistice și agroturistice* – 5,9 mii turiști (+11,3%), *structuri de întremare* – 2,1 mii turiști (-20,2%), *structuri de odihnă* – 17,5 mii turiști (+20,7%).

În *Diagrama nr.7* este reprezentată ponderea înnoptărilor turiștilor în structurile de primire turistică colective cu funcțiuni de cazare, în ianuarie-iunie 2023.

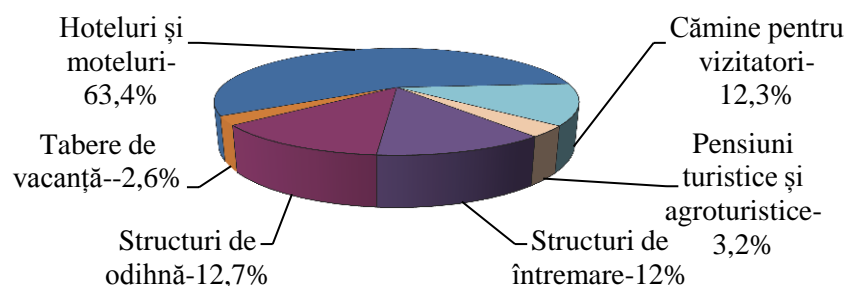

Diagrama nr.7 Ponderea de înnoptări înregistrate la structurile de primire turistică colective cu funcțiuni de cazare, în ianuarie - iunie 2023, (în % față de total înnoptări)

Ponderi mai însemnate în numărul total al turiștilor străini cazați în structurile de primire turistică colective cu funcțiuni de cazare le-au revenit celor sosiți din Ucraina (38%), România (17,8%), SUA (8,5%), Federația Rusă (3,2%), Turcia (2,8%), Germania (2,5%) și Italia (2,1%).

Generalizări:

- câștigul salarial mediu lunar nominal brut, în perioada ianuarie – iunie 2023, a constituit 14 486,9 lei, majorându-se față de ianuarie - iunie 2022 cu 17,1% sau cu 2 119,7 lei;

- volumul investițiilor s-a diminuat în semestrul I al anului 2023 cu 4,7% (în prețuri comparabile), însumând 8 313,4 mil. lei, comparativ cu semestrul I al anului 2022. Această situație este explicată de incertitudinile în rândul investitorilor create de războiul din țara vecină, precum și scumpirea surselor de creditare, determinată de politica monetară antiinflaționistă din anul 2022;

- valoarea producției industriale, în perioada ianuarie - iunie 2023 a constituit 18 528,9 mil. lei (în prețuri curente) înregistrând o majorare cu 7,5% (cu 1 302,9 mil. lei) față de perioada similară a anului precedent;

- în ianuarie – iunie 2023, în municipiul Chișinău, cifra de afaceri, pe tipuri de activități în industrie a înregistrat valoarea de 47 496,9 mil. lei (în prețuri curente), fiind în creștere cu 11 702,9 mil. lei, comparativ cu semestrul I al anului 2022;

- întreprinderile de transport rutier, din municipiul Chișinău, în ianuarie - iunie 2023 au transportat 3 808,5 mii tone de mărfuri, fiind în creștere cu 13,1% față de perioada similară a anului 2022 și au încasat venituri în sumă de 2 137,4 mil. lei (54,4% din totalul veniturilor întreprinderilor de transport rutier din Republica Moldova);

- numărul pasagerilor transportați cu autobuze și microbuze a constituit 25,5 mil. pasageri, majorându-se cu 37,2% față de semestrul I al anului 2022;

- în ianuarie - iunie 2023, *turismul receptor* a crescut cu 59,8%, *turismul emițător* a înregistrat o creștere cu 20%, iar *turismul intern* a scăzut cu 35,7% comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent.

Rezultatele operative ale activității social-economice a municipiului Chișinău

Indicatori	Unit. de măsură	Anul 2020	Anul 2021	Ianuarie - iunie 2022 (operaționale)	Ianuarie-iunie 2023 (operaționale)	În % față de perioada precedentă (conform datelor statistice preliminare)
Câștigul salarial mediu lunar nominal brut	lei	9 561,3	10 965	12 367,2	14 486,9 ¹	117,1 ²
Volumul producției industriale	mil. lei	30 831,0	36 345,8	17 208,1	18 528,9	90,3 ³
Volumul investițiilor în active imobilizate	mil. lei	20 519,9	23 445,0	8 029,3	8 313,4	95,3 ³
Volumul mărfurilor transportate cu transportul rutier	mii tone	5 890,0	6 971,2	3 368,4	3 808,5	113,1
Pasageri transportați cu autobuze și microbuze folosință generală	mii pasageri	29 082,5	30 217,2	18 550,7	25 456,6	137,2
Turism receptor	mii turiști	6,8	23,9	10,2	16,4	159,8
Turism emițător	mii turiști	59,4	171,6	85,9	103,0	120,0
Turismul intern	mii turiști	26,1	42,4	24,5	15,7	64,3

¹ Trimestrul II al anului 2023

² în % față de trimestrul II al anului 2022

³ în prețuri comparabile